
"EEN VILLA AAN DE HEERESINGEL"

Tegen 1880 zijn de vestingwerken aan de zuidzijde van de stad geslecht en zijn de overbodige Heere- en Oosterpoort afgebroken.

In de jaren '80 begint dan de bouw van de vele huizen en villa's in dit gebied, en wel allereerst met de aanleg van het Zuiderpark, het vroegere bastion, de Oosterdwinger.

Aan de singels staan reeds enkele villa's, maar beoosten de Oosterbrug, aan de Radesingel dus, overheerst nog het landelijke beeld van weiden en schapen.

In het tweede deel van het decennium wordt aan "de rand" van de binnenstad de St.Jozefkerk gebouwd, die omstreeks 1888 voltooid is. Nog zeker tien jaren behoudt men vanaf de elegante toren een vrij uitzicht op Verbindingskanaal en Oosterbrug.

Tot de villa's die vóór de eeuw-wisseling aan de Heresingel verrezen behoort ook het pand Heresingel 13, over welks geschiedenis één en ander te vinden is in de Timmerdispositiën, in het Gemeente-archief, en in dossier no. B-1952 van de Dienst Gemeentewerken.

Eén der oudste stukken is de vergunning van de bouwpolitie aan Mevr. de Wed.R.A.Mees geboren H.H.Cockinga tot het bouwen van een villa aan de Heresingel, gedateerd 8 mei 1893. De bouw moet voltooid zijn vóór 1 dec. 1893, anders vervalt deze vergunning.

In de Timmerdispositiën lezen we (onder nummer 14/3705) :

" Den 8^e Mei 1893 vergund om ten behoeve van den bouw van eene villa op het perceel, kadastraal bekend Sectie H Nr.2092 aan de Heeresingel, tot den 1^e December 1893 een steiger met omschutting te hebben op eigen grond, met bepaling - zie 14/3006 " (betreffende het aantal meters dat deze schutting van de trottoirrand verwijderd dient te zijn).

Het volgende stuk is het bouwrapport van 14 mei 1893, opgemaakt door de opzichter van de Dienst Gemeentewerken, H.Holthuis.

Van een eventuele persoon die de rol van architect vervult is geen spoor te vinden.

Wél blijkt dat de termijn van 1 dec. 1893 te kort is geweest en dat op 11 dec. een vergunning verstrekt is om steiger met omschutting tot wederopzegging te laten staan (Timmerdisp. 14/4040).

Op 7 april 1894 wordt het verzoek gedaan om het perceel "af te sluiten aan drie zijden, gelegen aan den openbaren weg, het belendend terrein (waarschijnlijk aan de westzijde, aangezien het huis aan die kant ook uit 1893 stamt; overigens qua stijl veel meer in de wat classicistische sfeer van de eeuw-wisseling dan de villa no. 13 met zijn fantasierijke details), en het Jaagpad" (in de tijd dat in de binnenvaart het zeil nog het belangrijkste middel tot voortbeweging is, zal in de luwte van een stad zeker gejaagd moeten worden !)

De vergunning van 16 april omschrijft dit als volgt: "om voorlangs het villa-gebouw een grondmuurtje te maken met pilasters, welke evenwijdig aan- en op vier meter uit den voorkant van het trottoir aldaar moeten worden geplaatst, om op dat grondmuurtje een hek te plaatsen en om het bedoelde perceel verder af te rasteren op de kadastrale grenzen".

Villa en hek zien we in deze vorm in de volgende jaren op de prentbriefkaarten van het tweede deel van de Heresingel.

Tussen 1896 en 1900 krijgt het huis het huidige nummer 13 (zie het Algemeen Adresboek van Groningen, de uitgave van 1896: Mees-Gockinga (Wed. Dr.A.) Heeresingel R 591; de uitgave van 1900: idem, Heeresingel 13).

Opwindende of in enigermate schokkende gebeurtenissen betreffende bewoners of bezoekers van het perceel komen we niet tegen.

Of we zouden die gebeurtenissen moeten afleiden uit de materiële beslommeringen van het huis: zoals het verzoek van 14 okt. 1929 van de toenmalige bewoner Mr.R.P.Cleveringa tot vergunning voor de aanleg van een closet-installatie.

Het betrekkelijke perceel is dan kennelijk reeds van een aansluiting aan de gemeentelijke waterleiding voorzien.

De vergunning kwam op 30 okt., het werk moest binnen twee maanden voltooid zijn en werd door de Dienst Gem.werken begroot op f.400,-.

De garage met rijwielberging werd in 1932 gebouwd, op verzoek van de toenmalige eigenaar Mr.G.T.N.Burger (zelf wonende aan de Rijksstraatweg in Haren).

Tijdens de bevrijding van de stad in 1945 (16 april - de laatste van de vier vernielingsdagen) liep het huis oorlogsschade op, waarvoor in

sept. herstelwerkzaamheden werden uitgevoerd.

In sept. '48 volgde een verzoek aan het Ministerie van Wederopbouw en Volkshuisvesting om financiering van het herstel van de oorlogsschade. De toenmalige eigenaar was Prof.dr I.Boerema (in '48 reeds in Amsterdam wonende).

De laatste fase van de geschiedenis van het gebouw gaat in op 10 mei '66 wanneer B en W van Groningen toestemming verlenen tot onttrekken van de woning aan de bestemming.

Op 17 aug. volgt het verzoek van de nieuwe eigenaren, de Curatoren der R.U., tot herinrichting en verbouwing van het pand door Ir.A.J.Both, hoofd Afdeling Bouwvoorzieningen der R.U.

De kostenraming is f.22.565,-; de geplande voltooiing van het werk: na ongeveer drie maanden.

Op 22 sept. 1966 verlenen B en W vergunning voor de uitvoering van de werkzaamheden.

We zijn nu een jaar verder en het nieuwe Instituut wordt ingericht. Inwendig herinneren slechts details U aan de vroegere bestemming als woonhuis. Aan het exterieur wordt U de geschiedenis o.a. in herinnering gebracht door het gedenksteentje bij de brandtrap naast de serre, waar vóór de verbouwing het terras was:

"De eerste steen gelegd

21 juni 1893

door

Willem Cornelis Mees

oud 10 jaar"

Wim Kroon.

adv.

Academische Boekhandel Scholtens en Zoon N.V.
Grote Markt 43

Voorhanden grote keuze boeken op het gebied
der geschiedenis, onder meer:

J. Huizinga, Verzamelde werken, 9 dln ingenaaid
f. 45.-- (nog slechts enkele ex.)

R. R. Palmer, A history of the modern world,
f. 35.60

J. Burckhardt, Die Kultur der Renaissance in
Italien (Kröner), f. 14.05

J. E. Neale, Queen Elizabeth I (Pelican) f. 4.20

S. T. Bindoff, Tudor England (Pelican) f. 5.65

Rassow, P, Karl V der letzte kaiser des Mittel-
alters, f. 5.45

'Ik vind het lesgeven door hospitanten bijzonder leuk: al-
les wordt weer eens op een andere manier verteld en een
nieuw gezicht doet het altijd goed, tenminst dat vind ik.
Bovendien hebben de hospitanten meestal wel weer eigen o-
riginele standaardmopjes, waar nog eens om gelachen kan
worden.'

'Geschiedenis moet meer gebaseerd worden op het vormen
en verdedigen van een eigen mening, Discussies e.d. gewenst.
Moet niet zo strikt volgens het boek worden behandeld.
Leerproefwerken dienen te vervallen, hiervoor in de plaats
een beschrijving, eigen mening over bep. onderwerp of tijdvak.'

.....

hier adverteert

b r i l

het blad met een linker en

een rechter glas

het laatste nummer (4) is beter en dik-

ker dan ooit -

koop het bij scholtens (1.50) of stort

1.25 op giro no

1461799 van j p janzen dan ontvangt u

b r i l franko thuis

we zoeken trouwens iemand voor het rechter glas - 'praat
eens met een der' samenstellers

.....

Vrijdagavond 22 september 1967 hadden twee
onzer, Jan Mennink en Jan Pieter Janzen,
een drie uur durend gesprek met professor
Van Winter.

Het verslag hiervan vindt u op de volgende
pagina's. Professor Van Winter heeft het
ontwerp gezien en enkele toevoegingen aan-
gebracht.

PETRUS JANUS VAN WINTER, vir nobilis, historiam universalem tractabit, de ratione Historiae aget, patriae historiam exponet, exercitationibus historicis candidatorum in seminario praeerit.

(tabula academica universitatis
groninganae anni mcmxix)

Prof. jhr dr Pieter Jan van Winter werd op 2 aug. 1895 te Utrecht geboren, doorliep het gymnasium aldaar, studeerde te Leiden (1913-19) en was vervolgens leraar te Groningen en Amsterdam. In 1939 werd hij hoogleraar te Groningen, wat hij gebleven is tot zijn emeritaat in 1965. In 1953 werd hij doctor honoris causa van de Universiteit van Stellenbosch. Na de verschijning van het eerste deel (academisch proefschrift 1927, c.l.) van zijn werk over Nederlands-Amerikaanse betrekkingen in de 18e eeuw, werd in 1928 door een aanbod van een professoraat te Pretoria zijn belangstelling voor Zuid-Afrika gewekt, die sindsdien onverflauwd is gebleven.

Publicaties o.a.: Het aandeel van de Amsterdamse handel aan de opbouw van het Amerikaansche Gemenebest (2 dln 1927-33); Zuid-Afrika onder Nederlands Bewind (1936, Geschiedkundige Atlas van Nederland); Onder Krugers Hollanders (2 dln 1937-38); Hoe heeft de provincie Groningen haar grenzen gekregen? (1946); Westerwolde generaliteitsland (1948); Een vergeten schepping van koning Willem I (1949); De lijsten van de hoogstaangeslagenen in het departement vande Westereems (2 dln 1951, 1955); De Chinezen van Europa, afscheidscollege, 21 mei 1965.